

J O A N

D I D I O N

L I K E

Suomentanut Kirsi Luoma

I L T O J E N

S I N E S S Ä

Teos ilmestyi ensimmäisen kerran
Like Kustannuksen julkaisemana 2012.

Englanninkielinen alkuteos
Blue Nights

Katkelma runosta ”Many Happy Returns” sivulla 25
copyright © 1942 by W. H. Auden.
Reprinted by permission of Curtis Brown, Ltd.

Runo ”Funeral Blues” / ”Laulu” sivulla 126
copyright © 1938 by W. H. Auden.
Reprinted by permission of Curtis Brown, Ltd.

W. H. Audenin runojen suomennos: Risto Ahti.

Copyright © 2011 by Didion Dunne Literary Trust

Suomenkielinen laitos © Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-52535-6

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Tämä kirja on Quintanalle

ILTOJEN SINESSÄ

1

Tietyillä seuduilla kesäpäiväntasausta edeltää ja seuraa yhteensä muutaman viikon pituinen ajanjakso, jolloin iltahämärän hetket venyvät ja muuttuvat sinisiksi. Tätä iltojen sineä ei esiinny subtrooppiseen vyöhykkeeseen kuuluvassa Kaliforniassa, missä asuin suuren osan siitä ajasta, josta seuraavassa kerron. Siellä päivä päättyy nopeasti ja hämärän hetki hukkuu iltaruskon loimuun. Sen sijaan New Yorkissa, missä nykyään asun, tuon ajanjakson aistii ensimmäisen kerran huhtikuun kääntyessä toukokuuksi. On kuin vuodenaika vaihtuisi. Sää ei juuri lämpene, ei oikeastaan lainkaan, mutta äkkiä voi aistia kesän läheisyyden. Se näyttäytyy mahdollisuutena, jopa lupauksena. Kun kulkee ikkunan ohi tai kävelee Keskuspuistoon, huomaa kylpevänsä sinessä: valo itsessään on sinistä, ja noin tunnin kuluessa sinisyys vain syvenee, voimistuu vielä tummetessaankin ja alkaessaan hiljalleen häipyä näkyvistä. Lopulta sinisen sävy on suunnilleen sama kuin kirkkaana päivänä Chartresin katedraalin lasimalauksissa tai ydinvoimaloiden altaiden polttoainesauvoista hohkaavassa Tšerenkovin säteilyssä. Ranskalaiset puhuvat sinisestä hetkestä, "l'heure bleue". Englantilaisille tuo iltahämy on "the gloaming". Sanat loihitivat mielikuvia ikkunaluukkujaan sulkevista taloista, hämärtyvistä puutarhoista, varjojen halki liukuvista ruohorantaisista joista. Iltojen sinessä tuntuu, ettei päivä lopu koskaan. Kun siniset illat päättyvät (niin kuin väistämättä

käy), voi aistia vilunväreen, hiipivän aavistuksen sairaudesta huomattessaan ensimmäisen kerran sinisen valon hiipuvan, päivien lyhenevän jo, kesän olevan ohi. Kirjan nimi on Iltojen sinessä, koska ryhtyessäni kirjoittamaan sitä huomasin miettiväni yhä enemmän sairautta, lupauksen raukeamista, päivien hupenemista, hiipumisen vääjäämättömyyttä, kirkkauden sammumista. Iltojen sini on vastakohta kirkkauden sammumiselle mutta samalla varoitus siitä.

2

26. heinäkuuta 2010.

Tänään olisi hänen häpäivänsä.

Tasan seitsemän vuotta sitten otimme esiin leit kukkakaupan laatikoista ja ravistelimme niiden mukana olleen veden Amsterdam Avenueella sijaitsevan St. John the Divinen katedraalin pihanurmikolle. Valkea riikinkukko levitti pyrstönsä. Urut soivat. Hän punoi valkeita tuoksuköynnöksen kukkia paksuun palmikkoonsa, joka laskeutui hänen selkäänsä. Kun hän peitti päänsä tyllihunnulla, kukkaset irtoilivat ja karisivat maahan. Hieman olkapään alapuolelle tatuoitu frangipanin kukka erottui tyllin läpi. ”Mennään”, hän kuiskasi. Vaaleisiin mekkoihin pukeutuneet pikkutyöt hyppelivät pitkin kirkon keskikäytävää leit kaulassaan ja nousivat hänen perässään päälattarille. Kun asiaankuuluvat sanat oli lausuttu, pikkutyöt kulkivat hänen jäljessään ulos kirkon etuovista ja ohi riikinkukkojen (kahden hohtavan sinivihreän ja yhden valkoisen) kirkon juhlatiloihin. Tarjolla oli kurkku-vesikrassivoileipiä, Payardilta hankittua persikanväristä kakkua, vaaleanpunaista samppanjaa.

Kaikki hänen valintojaan.

Nostalgisia valintoja, poimintoja hänen muistoistaan.

Minäkin muistin ne.

Kun hän kertoi tahtovansa häihin kurkku-vesikrassivoileipiä, muistin hänet kattamassa juuri noita voileipiä pöytiin,

joita olimme asetelleet uima-altaan ympärille juhلالounasta varten hänen täyttäessään kuusitoista vuotta. Kun hän kertoi tahtovansa häihin kukkakimppujen sijaan leitä, muistin hänet kolmi- tai neli- tai viisivuotiaana astumassa lentokoneesta Bradleyn kansainvälisellä lentokentällä Hartfordissa kaulassaan leit, jotka hän oli saanut lähtiessään edellisenä iltana Honolulusta. Connecticutissa oli sinä aamuna 21 °C pakkasta, eikä hänellä ollut takkia (hän oli ollut ilman takkia, kun olimme lähteneet Los Angelesista Honoluluun, emme olleet suunnitelleet tulevamme sieltä Hartfordiin), mutta häntä se ei häirinyt. Kun lapsella on lei, lapsi ei pidä takkia, hän valisti minua.

Nostalgisia valintoja.

Tuona häöpäivänä hän sai toteutettua kaikki nostalgiset valintansa yhtä lukuun ottamatta: hän olisi halunnut pikkutyttöjen kulkevan kirkossa avojaloin (muisto Malibusta, missä hän oli aina avojaloin ja jaloissa oli aina tikkuja punapuisesta terassista – tikkuja terassista, pikeä rannalta ja jodia, jolla lääkittiin rannan ja terassin välisten rappusten nauloista tulleita naarmuja). Mutta tytöt olivat saaneet tilaisuuden kunniaksi uudet kengät ja tahtoivat käyttää niitä.

MR & MRS JOHN GREGORY DUNNE
 KUTSUVAT TEIDÄT MITÄ KUNNIOITTAVIMMIN
 TYTTÄRENSÄ QUINTANA ROON
 JA
 MR GERALD BRIAN MICHAELIN
 HÄIHIN LAUANTAINA 26. HEINÄKUUTA
 KELLO 14.00